
OPSCHRIFT

Vergadering van 20 december 2016

Besluit nummer: 2016_BW_00821

Onderwerp
Aanvraag aanvullende uitkering vangnetregeling 2016 - Besluitvormend

Beknopte samenvatting

Bevoegd portefeuillehouder: Annelies de Jonge

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS

AANHEF

Bijgevoegde bijlage(n):

- 161216Rapportage analyse en maatregelen Pw-budget 2016_definitief.docx
- Zienswijzebrief Raad Vangnetregeling 2016 2.docx
- Raadsvoorstel zienswijze Vangnetregeling 2016.pdf

MOTIVERING

Volgende feiten gaan aan de beslissing vooraf:

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Participatiewet. De uitvoering van het gedeelte voor bijstandsgerechtigden is ondergebracht bij de GR Het Plein. Ten behoeve van het verstrekken van de bijstandsuitkeringen ontvangen gemeenten van het Rijk een budget op grond van de Participatiewet (Pw-budget).

Ook in 2016 is de verwachting dat er een tekort zal zijn op het Pw-budget (voor 2015 is er door het Rijk recentelijk een aanvullende uitkering van bijna € 3 miljoen toegekend). Om in aanmerking te komen voor aan aanvullende uitkering moeten aan een aantal voorwaarden worden voldaan, waarvan aan een aantal al in 2016. De aanvraag van het college dient uiterlijk 15 augustus 2017 ingediend te zijn bij de Toetsingscommissie.

Bij het verzoek dienen de volgende documenten toegevoegd te zijn:

- een globale analyse van de (mogelijke) oorzaken en de omvang van het tekort, aangevuld met een prognose voor de komende jaren (zie Rapport Maatregelen Pw-budget 2016);
- een document waarmee het college de raad heeft geïnformeerd over de analyse en maatregelen die worden genomen en/of overwogen om tot een reductie van het tekort te komen (zie Rapport Maatregelen Pw-budget 2016);
- een document waaruit de opvattingen van de gemeenteraad over de analyse en de voorstellen van het college blijken (zie de bijlage met de zienswijzebrief); en
- een overzicht van wat de gemeente feitelijk heeft gedaan om het tekort het hoofd te bieden en de effecten van de genomen maatregelen (zie Rapport Maatregelen Pw-budget 2016).

Hoewel de gemeente dus pas in augustus 2017 een aanvraag hoeft in te dienen, dient deze al in 2016 voorbereid te worden. Het is vereist dat in 2016 de analyse en het plan met maatregelen zijn opgesteld en aangeboden zijn aan de raad. Er moet een document zijn, waarin de gemeenteraad de opvattingen deelt over de analyse en de maatregelen. Daarvoor is de procedure van een zienswijze gekozen (en door deskundigen geadviseerd).

Daarvoor heeft Het Plein het document 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing' opgesteld, dat als bijlage is opgenomen (ook aangehaald als 'Rapport' of 'Rapport Maatregelen PW-budget 2016').

In Zutphen verwachten we in 2016 een tekort op het Pw-budget van ongeveer € 2,6 miljoen en een compensatie van bijna € 1,2 miljoen.

Deze beslissing wordt genomen om volgende redenen:

1.1 Met het bijgevoegde rapport wordt voldaan aan de voorwaarden die gesteld worden aan de aanvraag voor de vangnetregeling voor de uitkering van een bedrag van bijna € 1,2 miljoen.

Het rapport bevat een prognose van het tekort over de komende jaren, een analyse van (mogelijke) oorzaken voor het tekort en maatregelen die Het Plein wil nemen om het tekort te reduceren. Het is vereist dat in 2016 de analyse en de maatregelen gericht op terugdringing van het tekort zijn opgesteld en zijn aangeboden aan de gemeenteraad. We verwachten in 2016 een tekort op het Pw-budget van ongeveer € 2,6 miljoen en een compensatie van bijna € 1,2 miljoen.

1.2 In het rapport wordt een goede analyse gegeven van de werking van het Pw-budget, het verdeelmodel, prognoses van inkomsten en uitgaven Pw-budget, analyse van mogelijke oorzaken voor het tekort.

De totstandkoming van de budgetten en de verdeling daarvan zijn ingewikkelde processen en worden beïnvloed door vele factoren. De analyse helpt om de materie goed inzichtelijk te krijgen en te begrijpen waarom er in Zutphen een tekort is.

1.3 In het document worden de maatregelen beschreven die dienen ter onderbouwing van de aanvraag en die moeten leiden tot terugdringing van de tekorten.

Het document gaat uit van groeien naar het landelijk gemiddelde van resultaten. Het pakket aan maatregelen moet instroom beperken, uitstroom bevorderen, terugvordering verbeteren en handhaving effectiever maken. Daarnaast blijven de maatregelen en doelstellingen in het kader van de vangnetaanvraag over 2015 onverlet van kracht.

Tabel 1: Resultaat van de maatregelen uit 2015 in de periode tot en met augustus/november 2016:

	Doel	Resultaat Het Plein	Resultaat Lochem	Resultaat Zutphen
Instroom (t/m november)	Maximaal 38%	34%	32%	35%
Uitstroom (t/m november)	Minimaal 24%	28%	23%	30%
Ontwikkeling (t/m augustus)	Maximaal 1%	4,1%	+6,5%	3,4%

In de bovenstaande tabel valt op dat de doelstellingen op het terrein van in- en uitstroom behaald zijn, maar dat de ontwikkeling van het bijstandsbestand ver boven de doelstelling ligt. Deze sterkere ontwikkeling wordt in zijn geheel veroorzaakt door de verhoogde instroom van statushouders; zonder deze ontwikkeling is er sprake van een lichte daling (- 0,4%).

Tabel 2: Maatregelen:

Uit 2015 met effect op 2016/ 2017	Toelichting
Nieuwe aanpak aan de Poort voor kansrijke bijstandsgerechtigden	Directe begeleiding van deze kansrijke groep naar een baan
Nieuwe aanpak jongeren	Grotere uitstroom naar werk, direct een baan of naar school
Poortprogramma stroom 2 en 3	Begeleiding naar werk, werkervaringsplekken of werkprojecten.

CV-dokter	Ondersteuning cv opstellen en sollicitatiebrief schrijven
Max-WW-ers uitleg	Personen die aan einde van WW zitten, krijgen uitleg over gevolgen bijstand. Die zijn vaak negatief voor deze groep.
Marginaal ondernemerschap en uitstroompremie	Bevorderen en ontwikkelen tot zelfstandig ondernemerschap
Samenwerking werkgevers en imago	Samenwerking Delta, UWV en Het Plein in Werkgeversdienstverlening
Handhavingsplan	Actueel plan van aanpak, betere matching en rechtmatigheidscontrole
2016 en verder	
Investeren in kennis en deskundigheid medewerker	Plein op Orde
ESF voor statushouders	Subsidie voor effectievere aanpak begeleiding naar werk voor statushouders
Doorontwikkelen jongerenaanpak	Pilot om jongeren, die bij voorbaat niet als kansrijk gezien worden voor scholing, toch op school te krijgen
Inzet poortprogramma voor zittende bestand	Zie boven , maar dan voor klanten die niet deelnemen aan traject of project
Scherp aan de poort	Beperken instroom via proces van intake en handhaving
Project minder regels	Wetgeving efficiënter en effectiever inzetten

1.4 De aanvraag kan het tekort op het Pw-budget voor 2016 verkleinen en het pakket maatregelen moet het structurele tekort verder terugbrengen.

De tekorten op het Pw-budget lopen steeds verder op en zijn een aanslag op de totale begroting. De vangnetuitkering en de maatregelen moeten helpen om de tekorten terug te dringen, ook structureel. In de tabellen hieronder worden de ontwikkeling van het Pw-budget en de lasten in kaart gebracht voor de komende jaren.

Ontwikkeling Pw-budget 2016-2019	2016	2017	2018	2019
Zutphen	€ 19.165.612	€ 19.112.920	€ 20.756.631	€ 21.171.764

Ontwikkeling lasten Pw-budget 2016-2019	2016	2017	2018	2019
Zutphen	€ 21.797.930	€ 22.535.485	€ 23.115.909	€ 23.993.782

Bronnen: Ministerie SZW en Het Plein

1.5 Er zijn geen extra middelen nodig of investeringen om de maatregelen uit te voeren.

De kosten van de maatregelen worden gedekt uit de bestaande begroting en reeds toegekende en bestaande middelen.

2.1 De zienswijze moet de opvattingen weergeven van de gemeenteraad, waarmee tegelijk wordt voldaan aan één van de

voorwaarden.

Ten behoeve van bespreking in forum en raad is een conceptbrief opgesteld die kan dienen als bespreekstuk. De zienswijze heeft als doel om te voldoen aan de voorwaarden voor de aanvraag van een uitkering, maar tegelijk biedt de brief/procedure het college en de raad de mogelijkheid in gesprek te gaan over feiten, prognoses, beleid en uitvoering rondom het Pw-budget.

Wat in ieder geval opvalt is dat er sinds een paar maanden sprake is van een daling van bijstandsgerechtigden, als je de statushouders niet meetelt. Dat vraagt om extra inzet op de groep statushouders. Verder valt op dat de instroom en uitstroom positiever uitvallen dan de doelstellingen, maar dat de uitstroom naar werk achterblijft. Het Plein zal daar, samen met andere organisaties zoals Delta en UWV, maar vooral ook werkgevers, nog meer op moeten richten. Meer aandacht voor handhaving en intake vraagt tegelijk aandacht voor de bejegening van cliënten, waarbij vertrouwen en de juiste ondersteuning voorop moeten staan.

FINANCIËLE LUIK

Financiële consequenties:

Wanneer de vangnetuitkering eind 2017 wordt toegekend, betekent dit dat het eigen risico op het Pw-budget over 2016 wordt teruggebracht tot 7,5%. De uitgaven op het Pw-budget boven deze drempel worden dan door het Rijk gecompenseerd. Uitgaande van de prognoses het tekort op het Pw-budget in 2016 ontvangt de gemeente bij toekenning een aanvullende uitkering op basis van wet- en regelgeving compensatie ter omvang van € 1.194.897. Het tekort voor 2016 bedraagt € 2.632.318 (tekort van 14%).

De uitkering zal ter zijner tijd naar verwachting worden toegevoegd aan de reserves.

De maatregelen vragen, in tegenstelling tot de aanvraag van 2015, geen extra investering. De maatregelen kunnen binnen de bestaande begroting en op basis van de reeds gedane investeringen worden uitgevoerd.

Bevoegdheden OR:

Niet van toepassing

Risico's:

1. De kans bestaat dat het Rijk de aanvraag niet zal honoreren en geen compensatie zal geven voor de tekorten op het Pw-budget.

Gezien de inspanningen die verricht zijn voor het opstellen van het document en de maatregelen wordt die kans klein geacht.

2. Gezien de ontwikkelingen, de afhankelijkheid van externe ontwikkelingen en de Zutphense cijfers is de ambitie hoog.

De doelstellingen die zijn opgesteld in het kader van de vangnetregeling 2015 zijn nog steeds onverlet van kracht. Dit houdt in dat het bijstandsbestand in Zutphen in 2017 dient te dalen en er wordt toegewerkt naar het landelijk gemiddelde. De doelstelling voor 2017 dient behaald te worden door het verder doorvoeren van de maatregelen zoals vorig jaar beschreven. Daarnaast zullen de maatregelen die zijn opgenomen in Het Plein op Orde bijdragen aan het bereiken van het doel. De ambitie past bij de opgave die er is voor Zutphen, en die verwoord is in het focustraject, de doelstellingen en de speerpunten (in het bijzonder Samen werk bereikbaar maken).

Personele consequenties:

nvt

Beslist het volgende:

BESLISSING

Besluitpunt 1:

Het college stelt het document 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing' en de bijbehorende prognose, analyse en maatregelen vast.

Besluitpunt 2:

Het college besluit de raad het document voor te leggen en de raad voor te stellen de zienswijzebrief Zienswijze Raad Vangnetregeling 2016 vast te stellen.

BIJKOMENDE INFO BIJ HET BESLUIT

Afdeling Maatschappelijke Zaken — Team Maatschappelijke Zaken

Financiële consequenties:

Wanneer de vangnetuitkering eind 2017 wordt toegekend, betekent dit dat het eigen risico op het Pw-budget over 2016 wordt teruggebracht tot 7,5%. De uitgaven op het Pw-budget boven deze drempel worden dan door het Rijk gecompenseerd. Uitgaande van de prognoses het tekort op het Pw-budget in 2016 ontvangt de gemeente bij toekenning een aanvullende uitkering op basis van wet- en regelgeving compensatie ter omvang van € 1.194.897. Het tekort voor 2016 bedraagt € 2.632.318 (tekort van 14%).

De uitkering zal ter zijner tijd naar verwachting worden toegevoegd aan de reserves.

De maatregelen vragen, in tegenstelling tot de aanvraag van 2015, geen extra investering. De maatregelen kunnen binnen de bestaande begroting en op basis van de reeds gedane investeringen worden uitgevoerd.

BIJLAGEN DIE INTEGRAAL DEEL UITMAKEN VAN HET BESLUIT

- 161216Rapportage analyse en maatregelen Pw-budget 2016_definitief.docx
- Zienswijzebrief Raad Vangnetregeling 2016 2.docx
- Raadsvoorstel zienswijze Vangnetregeling 2016.pdf

Tekort op het Pw-budget

2016

Analyse van mogelijke oorzaken

Maatregelen gericht op terugdringing

Ter attentie van
College van B&W

Auteur
Het Plein

Documentnaam
Rapport maatregelen Pw-budget 2016

Datum

16 december 2016

Betreft

Tekort op het Pw-budget gemeenten Lochem en Zutphen

Inhoudsopgave

1. Inleiding

Gemeenten ontvangen van het Rijk een uitkering ten behoeve van het verstrekken van bijstandsuitkeringen en structurele loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet. Dit budget wordt aangeduid als de gebundelde uitkering Participatiewet (verder: Pw-budget, voorheen: BUIG-budget). Gemeenten die geconfronteerd worden met een tekort moeten hiervoor eigen middelen aanspreken. De gedachte hierachter is dat gemeenten hierdoor geprikkeld worden om zo min mogelijk uitkeringen en zo laag mogelijke uitkeringskosten te realiseren. De gemeenten Lochem en Zutphen verwachten in 2016 een tekort op het Pw-budget.

1. Vangnet Participatiewet

Uitgangspunt van het Rijk is dat het macro Pw-budget voor alle gemeenten tezamen toereikend is. Voor gemeenten die niet uitkomen met het aan hen toegekende budget is er, net als onder de Wet werk en bijstand (Wwb), ook onder de Participatiewet een vangnet ingericht. Dit houdt in dat deze gemeenten onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op een compensatie van een deel van het tekort. In 2015 en 2016 geldt een tijdelijke vangnetuitkering. In deze periode wordt gewerkt aan een meer definitieve vormgeving van het nieuwe vangnet onder de Participatiewet, dat zal gelden vanaf 2017.

Om in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering dient het tekort van de gemeente op het Pw-budget tenminste 5% van het toegekende Pw-budget te bedragen. Over het tekort boven de 5% kan een compensatie worden aangevraagd bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet (verder: Toetsingscommissie).

Vangnetuitkering 2016

Om in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering in 2016 dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

1. De aanvraag van het college van B&W dient uiterlijk 15 augustus 2017 te worden ingediend bij de Toetsingscommissie.
2. Bij de aanvraag dient rekening gehouden te worden met het volgende:
 - a. Een analyse van de (mogelijke) oorzaken en de omvang van het tekort, aangevuld met een prognose voor de komende jaren;
 - b. Een plan met maatregelen om tot een reductie van het tekort te komen;
 - c. De analyse en het plan met maatregelen moeten met de raad worden afgestemd en door het college worden vastgesteld;
 - d. De gemeente dient inzichtelijk te maken welke maatregelen zijn uitgevoerd om het tekort terug te dringen en wat daarvan de effecten zijn geweest.
3. Het verzoek moet worden ingediend onder gebruikmaking van een formulier dat door de minister elektronisch, via de website van de Toetsingscommissie, beschikbaar wordt gesteld.

4. Het tekort op het Pw-budget bedraagt meer dan 5%, op basis van de netto lasten, dat wil zeggen het verschil tussen de bestedingen enerzijds en de baten op titel van de in artikel 69 Pw genoemde wetten en de kosten en de baten op titel van de reeds ingetrokken WWIK anderzijds
5. Bij wijze van uitzondering geldt voor bepaalde gemeenten wier MAU-uitkering per 1 januari 2015 voortijdig is beëindigd een afwijkend eigen-risicoregime.

Hoewel de gemeente de aanvraag pas uiterlijk medio augustus 2017 hoeft in te dienen, moeten de voorbereidingen in 2016 al starten. Het is vereist dat in 2016 de analyse en de maatregelen gericht op terugdringing van het tekort zijn opgesteld en zijn aangeboden aan de gemeenteraad.

2. Doel van deze rapportage

Op basis van de gerealiseerde lasten en baten op het Pw-budget tot en met augustus 2016 wordt verwacht dat de gemeenten Lochem en Zutphen in 2016 geconfronteerd worden met een tekort op dit budget van meer dan 5%. Dit impliceert dat de gemeenten in het kader van de vangnetuitkering onder voorwaarden aanspraak kunnen maken op een tegemoetkoming in de vorm van een aanvullende uitkering (vangnetuitkering).

Om een beroep te doen op deze vangnetuitkering moet, zoals eerder aangegeven, een aantal stappen doorlopen worden. In deze rapportage wordt een analyse van (mogelijke) oorzaken van het verwachte tekort voor de gemeenten Lochem en Zutphen. Tevens wordt in deze nota een pakket met extra maatregelen voorgesteld om het tekort terug te dringen. Deze nota wordt nog in 2016 door het college van B&W voorgelegd aan de gemeenteraad, zodat deze in de gelegenheid is om haar zienswijze in te brengen. Hiermee wordt voldaan aan alle in 2016 te ondernemen stappen om in 2017 een succesvolle aanvraag voor een vangnetuitkering te kunnen indienen.

3. Leeswijzer

De volgende hoofdstukken gaan nader in op de eerste stappen die noodzakelijk zijn alvorens de gemeente in het kader van de vangnetuitkering 2016 aanspraak kan maken op een tegemoetkoming. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan:

- Het Pw-budget en de werking van het verdeelmodel (hoofdstuk 2);
- Prognoses van de baten en lasten op het Pw-budget (hoofdstuk 3);
- Analyse van mogelijke oorzaken voor het tekort (hoofdstuk 4);
- Maatregelen om het tekort op het Pw-budget terug te dringen (hoofdstuk 5).

2. Pw-budget en verdeelmodel

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken onder de Participatiewet verstrekt het Rijk twee budgetten aan gemeenten: het Pw-budget en het Participatiebudget. Het Pw-budget is bedoeld ter bekostiging van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies ten behoeve van inwoners uit de gemeente. Het Participatiebudget wordt ingezet met als doel de re-integratie en participatie van de doelgroep onder de Participatiewet (bijstandsgerechtigden, Wsw-geïndiceerden en voormalig Wajongers met arbeidsvermogen) te bevorderen. Het Participatiebudget is onderdeel van de integratie-uitkering sociaal domein van het Gemeentefonds. Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015, wordt het Pw-budget via een nieuw verdeelmodel over gemeenten verdeeld. In dit hoofdstuk wordt dit verdeelmodel kort toegelicht en wordt inzichtelijk gemaakt hoe de omvang van het Pw-budget van gemeenten tot stand komt.

1. Macrobudget

Jaarlijks wordt het macro Pw-budget bepaald. Het macro Pw-budget is een optelsom van de macrobudgetten voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, IOAW¹, IOAZ² en een gedeelte van het Bbz 2004³. Met ingang van 2015 kunnen gemeenten uit het macro Pw-budget niet alleen uitkeringen, maar ook (structurele) loonkostensubsidies bekostigen.

De financieringssystematiek van het Pw-budget sluit aan bij het uitgangspunt van de Participatiewet dat de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden en risico's bij gemeenten liggen. Dit geeft gemeenten een prikkel om zoveel mogelijk mensen uit een uitkeringssituatie en aan het werk te helpen en te houden. Daarom kent de Participatiewet een budgetteringssystematiek en geen declaratiesystematiek. Het uitgangspunt bij het vaststellen van het macrobudget is dat dit budget kostendekkend dient te zijn op landelijk niveau, dus voor alle gemeenten tezamen. Tekorten dienen daarom in eerste instantie door een gemeente zelf te worden opgevangen.

1.1. Raming macrobudget

Bij de vaststelling van het macro Pw-budget wordt een aantal criteria in acht genomen, te weten:

- ***Het gerealiseerde volume in het voorgaande jaar (t-1)***
Jaarlijks wordt aan de hand van de gegevens die gemeenten bij het CBS aanleveren de realisatie van het aantal bijstandsuitkeringen in

¹ IOAW staat oorspronkelijk voor: Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers. Sinds de komst van de Wet Inkomens en Arbeid (WIA) geldt de IOAW niet meer voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

² IOAZ staat voor: Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen. De IOAZ is bedoeld voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen, die hun eigen bedrijf (of zelfstandig beroep) moeten beëindigen omdat de inkomsten daaruit onvoldoende zijn.

³ Bbz 2004 staat voor: Besluit bijstandverlening zelfstandigen uit 2004. Door het Bbz 2004 kunnen zelfstandigen tijdelijk een uitkering ontvangen totdat zij weer in hun eigen levensbehoeften kunt voorzien.

beeld gebracht. Omdat bij de eerste bekendmaking van het macrobudget in september (t-1) de realisatie over het gehele jaar nog niet bekend is, wordt dit voor de laatste maanden op basis van een raming geschat. Het gerealiseerde bijstandsvolume is de basis voor het macrobudget.

- ***Een inschatting van de effecten van de conjunctuur en het rijksbeleid***

Jaarlijks wordt in de Macro Economische Verkenning (MEV) een inschatting gemaakt van de conjunctuurontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt via een rekenregel van het Centraal Planbureau (CPB) vertaald naar een ontwikkeling van het bijstandsvolume in het begrotingsjaar. De rekenregel bepaalt hoe de ontwikkeling van de werkloze beroepsbevolking doorwerkt in de ontwikkeling van de bijstand.

Daarnaast worden in de rekenregel de effecten van rijksbeleid in het begrotingsjaar meegenomen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de effecten van veranderingen in wetgeving of aanscherping van wetgeving. In 2015 waren effecten zichtbaar als gevolg van de invoering van de Participatiewet, de invoering van de maatregelen op grond van de Wwb en het verhogen van de pensioenleeftijd. De effecten van de conjunctuur en rijksbeleid worden uitgedrukt in de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen. Deze worden opgeteld bij of afgetrokken van het in de eerste stap bepaalde volume in het voorgaande jaar.

- ***Een indexering van de gemiddelde prijs van een uitkering***

Op basis van de uitgaven van gemeenten wordt een gemiddelde prijs per uitkering bepaald in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar (t-1). Ook hier betreft het in eerste instantie een raming omdat de gegevens nog niet volledig beschikbaar zijn op het moment dat het macrobudget voor het eerst bekend gemaakt wordt. Verder worden de effecten van het rijksbeleid verwerkt in de gemiddelde prijs, zoals in 2015 de invoering van de kostendelersnorm en de verandering van de kindregelingen. Tot slot vindt er een indexatie plaats op basis van de loon-, prijs- en ongevoeligheidscorrectie. Het aantal uitkeringen wordt vervolgens vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs van een uitkering om tot het macrobudget te komen.

1.2. Bijstelling en publicatie macrobudget

Er zijn drie momenten waarop het macrobudget van een begrotingsjaar bekend wordt gemaakt. In september van het voorgaande jaar (t-1) wordt het voorlopige macrobudget bekend gemaakt, gebaseerd op het prijspeil van jaar t-1. In het voorjaar van het begrotingsjaar (t) wordt het nader voorlopige macrobudget gepresenteerd. Het macrobudget kan daarna nog wijzigen als gevolg van onder andere gemeentelijke realisaties en conjuncturele ontwikkelingen. In september (jaar t) volgt de definitieve vaststelling en publicatie van het macrobudget. Voor de berekeningen in deze rapportage is gebruik gemaakt van de definitieve Pw-budgetten tot en met 2016.

2. Van objectief model naar gemeentelijk budget

Met ingang van 2015 en als gevolg van de intrede van de Participatiewet, wordt het Pw-budget via een nieuw objectief verdeelmodel over gemeenten verdeeld. Er is gekozen voor het multiniveaumodel van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). De uitkomsten van het objectief verdeelmodel worden gebruikt bij het bepalen van het gemeentelijke Pw-budget. Hierbij is onder andere van belang hoeveel inwoners er in een gemeente wonen:

- Bij gemeenten met 40.000 inwoners of meer is de uitkering voor jaar t volledig gebaseerd op het objectief verdeelmodel.
- Bij gemeenten met maximaal 15.000 inwoners is de uitkering voor jaar t volledig gebaseerd op het historisch aandeel in de bijstandsuitgaven in jaar t-2.
- Bij gemeenten met meer dan 15.000 maar minder dan 40.000 inwoners, wordt afhankelijk van het inwoneraantal een glijdende schaal tussen de historische en objectieve verdeelgrondslag gebruikt. Naarmate een gemeente groter is, neemt het deel dat wordt gebaseerd op het objectief verdeelmodel toe en neemt het deel dat wordt gebaseerd op de historische verdeling navenant af.

Het Pw-budget van de gemeente Zutphen wordt volledig op basis van het objectief verdeelmodel bepaald, voor Lochem geldt een glijdende schaal tussen historisch en objectief. Het objectieve model houdt in dat er wordt gekeken naar de aanwezigheid van bepaalde huishoudens in een gemeente en in de wijken binnen een gemeente. Deze huishoudens hebben een bepaalde kans op bijstand. Dit wordt het multiniveaumodel genoemd. Hieronder een aantal voorbeelden:

- Een alleenstaande moeder van 42 jaar in een huurwoning heeft 16% kans om op een bijstandsuitkering te zijn aangewezen.
- Een samenwonend stel van 40 en 45 jaar met twee kinderen in een koopwoning heeft 0,2% kans om op een bijstandsuitkering aangewezen te zijn.
- Een niet-westers gezin van rond de 30 jaar met één kind in een huurwoning heeft 5% kans om aangewezen te zijn op bijstand.

Er zijn in Nederland regionale verschillen tussen gemeenten die niet eenduidig te verklaren zijn. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om verschillen op de arbeidsmarkt, in cultuur of ligging. Het SCP corrigeert de kansen op bijstand van de huishoudenstypes voor deze verschillen per regio.

Het multiniveaumodel bepaalt vervolgens, op basis van cijfers van het CBS en SCP en overige bronnen, hoeveel huishoudens van bepaalde types in een wijk en de gemeente aanwezig zijn. Door de aanwezigheid van de huishoudens met de kans op bijstand te vermenigvuldigen kan een inschatting worden gemaakt van het aantal huishoudens met bijstand in een gemeente. Dit aantal wordt vervolgens vermenigvuldigd met de geldende bijstandsnorm voor het huishouden (bijvoorbeeld alleenstaand of samenwonend). Door deze bedragen op te tellen ontstaat een objectieve inschatting van de bijstandslasten in een gemeente.

De gehanteerde methode van budgetvaststelling met drie publicatiemomenten in een jaar (voorlopig, nader voorlopig en definitief budget) zorgt ervoor dat de prognoses gedurende het jaar en daarmee ook de voorspellingen in de gemeentelijke kwartaalrapportages, variëren. De hoogte van het budget verandert immers in de loop van het jaar. De toepassing van deze systematiek verklaart tevens waarom de omvang van het ingeschatte risico (een overschrijding van het gemeentelijk budget), gedurende het jaar kan wijzigen.

2.1. Overgangsregime

Omdat de invoering van een nieuw verdeelmodel gepaard kan gaan met herverdelingseffecten (verschillen in budgetten op gemeenteniveau) is er voor gekozen om een overgangsregime in te stellen. Dit regime houdt in dat in de eerste drie jaar na invoering van het verdeelmodel rekening wordt gehouden met de historische uitgaven van gemeenten. In 2015 en 2016 wordt 50% van het budget verdeeld op basis van het objectieve verdeelmodel en 50% op basis van de historische uitgaven. Voor 2017 geldt de verhouding 75% objectief en 25% historisch. In 2016 vindt een evaluatie plaats op basis waarvan besloten wordt of het overgangsregime wordt verlengd.

De onderstaande tabel laat zien dat de gemeenten Lochem en Zutphen door het overgangsregime bevoordeeld worden. Het historische bepaalde budget ligt ruim hoger dan het historisch bepaalde deel. In de tabel is het voorlopige budget opgenomen omdat alleen hier zichtbaar is hoe de verdeling plaatsvindt.

Verdelingswijze (voor MAU-uitname)	Lochem	Zutphen
	Voorlopig budget (in €)	Voorlopig budget (in €)
Volledig objectief (=A)	4.892.461	18.828.040
Volledig historisch (=B)	5.194.721	20.488.649

Tabel 1. Uitwerking overgangsregime PW-budget 2016, bron ministerie SZW

3. Prognose saldo Pw-budget

In dit hoofdstuk wordt een prognose gepresenteerd van de ontwikkeling van het saldo op het Pw-budget in 2016 en volgende jaren voor de gemeenten Lochem en Zutphen. De prognoses van het saldo op het Pw-budget in 2016 zijn gebaseerd op het definitieve Pw-budget 2016 en een inschatting van de lasten van de gemeenten in 2016. De prognoses voor de ontwikkeling van het saldo op het Pw-budget voor de gemeenten in 2017, 2018 en 2019 zijn gebaseerd op de ontwikkeling van het macrobudget, zoals opgenomen in de begroting voor 2017 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In deze prognose wordt geen rekening gehouden met de effecten van de maatregelen uit de vangnetregelingen.

Het Pw-budget ontwikkelt zich naar verwachting als volgt in de periode 2016-2019:

	2016	2017	2018	2019
Lochem	€ 5.124.316	€ 5.631.136	€ 6.115.414	€ 6.237.721,97
Zutphen	€ 19.165.612	€ 19.112.920	€ 20.756.631	€ 21.171.764

Tabel 2. Ontwikkeling Pw-budget 2016-2019, bron: ministerie SZW.

Naast een stijging van het Pw-budget wordt verwacht dat ook het aantal uitkeringen in de gemeente stijgt. Op basis van de ontwikkeling in de eerste acht maanden van 2016 verwacht Het Plein dat gemiddeld het aantal uitkeringen in 2016 zal uitkomen op 489 uitkeringen voor Lochem en 1.669 uitkeringen voor Zutphen.

Voor de periode 2017-2019 wordt conform de weergegeven ontwikkeling in de septembercirculaire 2016 verwacht dat het aantal uitkeringen landelijk zal doorstijgen. Rekening houdend met deze ontwikkeling, wordt het aantal bijstandsuitkeringen in de gemeenten Lochem en Zutphen voor de periode 2016-2019 als volgt geprognosticeerd:

	2016	2017	2018	2019
Volumina maatstaven bijstandsontvangers (septembercirculaire 2016)	400.334	409.799	416.193	427.741
Ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar		+ 2,36%	+ 1,56%	+ 2,77%
Clïentomvang Lochem (prognose oktober 2016)	489	501	508	522
Clïentomvang Zutphen (prognose oktober 2016)	1.669	1.708	1.735	1.783

Tabel 3. Ontwikkeling bijstandsbestand 2016-2019, bron: ministerie SZW, Divosa en Het Plein.

De groei van het aantal uitkeringen heeft ook effect op de uitkeringskosten die ten laste komen van het Pw-budget. Hiertoe is de verwachte prijs per uitkering over de eerste 10 maanden van 2016 vermenigvuldigd met het verwachte gemiddelde aantal uitkeringen in de jaren 2016-2019. Daarbij

is rekening gehouden met een inflatie van 1%. Voor de gemeenten Lochem en Zutphen wordt op basis hiervan de volgende ontwikkeling in de uitkeringskosten verwacht:

	2016	2017	2018	2019
Lochem	€ 6.439.164	€ 6.657.040	€ 6.828.498	€ 7.087.824
Zutphen	€ 21.797.930	€ 22.535.485	€ 23.115.909	€ 23.993.782

Tabel 4. Ontwikkeling lasten Pw-budget 2016-2019, bron: ministerie SZW en Het Plein

Wanneer de prognose voor het Pw-budget afgezet wordt tegen de prognose voor het financieel resultaat op de uitkeringen, dan laat dit het onderstaande beeld zien.

	2016	2017	2018	2019
Saldo Pw-budget Lochem	€ -1.314.848	€ -1.025.904	€ -713.084	€ -850.102
Percentage saldo Pw-budget Lochem	-26%	-18%	-12%	-14%
Saldo Pw-budget Zutphen	€ -2.632.318	€ -3.422.565	€ -2.359.278	€ -2.822.018
Percentage saldo Pw-budget Zutphen	-14%	-18%	-11%	-13%

Tabel 5. Prognose ontwikkeling tekort Pw-budget bij ongewijzigd beleid (in euro's en in procenten), bron: CPB en Het Plein

1. Vangnetuitkering 2016

Bij het opstellen van de begroting voor 2016 is al aangegeven dat er een overschrijding van het Pw-budget in 2016 zou plaatsvinden. Dit is onderbouwd op basis van de destijds beschikbare gegevens. Op basis van de realisatie tot en met augustus 2016 verwacht Het Plein de onderstaande prognose.

	Lochem	Zutphen
Definitief Pw-budget 2016	€ 5.124.316	€ 19.165.612
Netto lasten 2016 (prognose)	€ 6.439.164	€ 21.797.930
Saldo	€ -1.314.848	€ -2.632.318
Tekort in % budget	-26%	-14%

Tabel 6. Prognose tekort Pw-budget gemeenten Lochem en Zutphen 2016, bron: Het Plein.

Zoals uit de bovenstaande tabel blijkt bedraagt de verwachte omvang van het tekort op het Pw-budget € 1,3 miljoen voor de gemeente Lochem. Dit is 26% van het definitief aan de gemeente toegekende Pw-budget voor 2016. Voor Zutphen bedraagt de verwachte omvang van het tekort op het Pw-budget € 2,6 miljoen, dit is 14% van het definitief aan de gemeente toegekende PW-budget voor 2016.

Omvang vangnetuitkering

Uitgaande van de prognoses het tekort op het Pw-budget in 2016 kunnen de gemeenten Lochem en Zutphen een beroep doen op de vangnetuitkering voor 2016. Bij toekenning ontvangen de gemeenten een aanvullende uitkering over het jaar 2016. Deze heeft op basis van wet- en regelgeving een omvang van € 930.524 voor Lochem en € 1.194.897 voor de gemeente Zutphen.

4. Mogelijke oorzaken tekort Pw-budget

In het rapport dat in 2015, voor de vangnetaanvraag is geschreven, is een aantal mogelijke oorzaken voor het ontstane tekort op het Pw-budget vermeld. Het betrof hier de volgende zaken:

- De gemeenten Lochem en Zutphen ontvangen minder Pw-budget bij bijstandsgerechtigde dan landelijk.
- De werkgelegenheid in de gemeenten Lochem en Zutphen is in de crisis sterker gedaald dan landelijk.
- Er zijn minder banen beschikbaar per hoofd van de beroepsbevolking dan landelijk.
- De concurrentie aan de onderkant van de arbeidsmarkt is in de gemeenten en de regio sterker dan landelijk.
- Er zijn 27 werkzoekenden per vacature, waarbij de bijstandspopulatie sowieso minder kans maakt. Het aantal vacatures per werkzoekende ligt veel lager dan landelijk
- Het bijstandsbestand in de gemeenten Lochem en Zutphen heeft ten opzichte van het landelijk beeld een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit blijkt onder meer uit een vergelijking van het opleidingsniveau en de indeling op de participatieladder
- De instroom in de bijstand lag in de periode 2010-2014 boven het landelijk gemiddelde.

De hiervoor benoemde mogelijke oorzaken voor het tekort zijn in een jaar niet sterk gewijzigd. De reden hiervoor is dat de gevonden mogelijke oorzaken grotendeels een meerjarig (soms structureel) karakter hebben. In dit rapport wordt daarom de analyse van 2015 niet overgedaan, maar vindt een verdieping plaats. We bekeken hierbij de (mogelijke) oorzaken in het tekort die gelegen zijn in het bijstandsbestand van de gemeenten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de invloed van statushouders en een bestandsanalyse.

1. Invloed van statushouders

Het aantal uitkeringen dat binnen Het Plein uit het PW-budget gefinancierd wordt, is tussen 31 december 2015 en 31 augustus 2016 met 86 uitkeringen toegenomen, naar een totaal van 2.180. We zien hierbij een stijging van zowel bijstandsuitkeringen als het aantal IOAW en IOAZ uitkeringen. Deze toename komt neer op een stijging van het aantal uitkeringen met 4,1%. Deze groei ligt hoger dan de groei van 3,7% zoals in de begroting opgenomen. De gemeenten Lochem en Zutphen doen het hiermee nog wel beter dan landelijk, waar in de periode tussen 31 december 2015 en 30 juni 2016 een stijging van 4,5% zichtbaar is. Deze stijging heeft zich naar verwachting in juli en augustus verder doorgezet door de instroom van statushouders.

De groei van het aantal uitkeringen (in aantallen) kan voor Het Plein in zijn geheel verklaard worden door de instroom van statushouders in de bijstand. Wanneer de statushouders buiten

beschouwing worden gelaten (gezien de nog aan te vragen aanvullende financiering) blijkt dat het aantal uitkeringen binnen het Plein in de periode 31 december 2015 tot en met 31 augustus 2016 met 1 uitkering is afgenomen.

Voor de gemeente Lochem geldt dat een groot deel van de stijging van het bijstandsbestand verklaard kan worden uit de instroom van nieuwe statushouders. Wanneer we de statushouders niet meenemen dan is het aantal uitkeringen in de gemeente Lochem met 6 uitkeringen toegenomen.

Voor de gemeente Zutphen geldt dat de gehele stijging van het bijstandsbestand verklaard kan worden uit de instroom van nieuwe statushouders. Zoals eerder aangegeven komt hier extra budget voor beschikbaar. Wanneer we de statushouders niet meenemen dan is het aantal uitkeringen in de gemeente Zutphen juist gedaald.

	31 December 2015-31 augustus 2016	
Lochem	Absoluut	percentage
Ontwikkeling totaal uitkeringen PW-budget	+30	+6,5%
Ontwikkeling totaal zonder statushouders	+6	+1,3%
Zutphen	Absoluut	percentage
Ontwikkeling totaal uitkeringen PW-budget	+56	+3,4%
Ontwikkeling totaal zonder statushouders	-7	-0,4%

Tabel 7: Invloed statushouders op ontwikkeling bijstandsbestand, bron: Het Plein

De invloed van statushouders op het bijstandsbestand is in de gemeente Lochem veel groter dan in Zutphen. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in taakstelling. Deze taakstelling wordt bepaald aan de hand van het aantal inwoners in een gemeente. De gemeente Lochem heeft een taakstelling van 95 te huisvesten statushouders over heel 2016. Voor de gemeente Zutphen geldt een taakstelling van 119 te huisvesten statushouders. Omdat de bijstandsdichtheid in Lochem veel lager is heeft een extra uitkering voor een statushouder een groter effect dan in Zutphen.

Waar de verhouding in het aantal bijstandsgerechtigden tussen de gemeenten ongeveer 25% staat tot 75% is, is de verhouding in de taakstelling statushouders 44% staat tot 56%. Bestandsanalyse In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen in het bijstandsbestand van de gemeenten Lochem en Zutphen en de samenstelling van deze bestanden.

Ontwikkeling van het bijstandsbestand

Wanneer we kijken naar de ontwikkeling van het bijstandsbestand dan blijkt dat het aantal bijstandsuitkeringen binnen het Plein in 2015 en 2017 sterk is gestegen. Het Plein als geheel laat tussen 1 januari 2015 en 30 november 2016 een stijging van ruim 10% zien met betrekking tot het aantal bijstandsuitkeringen. De stijging in de gemeente Lochem is met 16% sterker dan die in Zutphen (+9%). In de onderstaande grafiek is de ontwikkeling weergegeven. Landelijk was in dezelfde periode een stijging van 8% van het aantal uitkeringen. De stijging in de gemeenten was in 2015 veel sterker dan landelijk. Vanaf 2016 ligt de ontwikkeling licht onder het landelijke beeld.

Figuur: Ontwikkeling aantal Pw-uitkeringen, indexcijfers (jan 2015 =100)

Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat de ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden in 2015 grotendeels gelijk opgaat in de gemeenten Lochem en Zutphen. In de laatste twee maanden van 2015 is echter een sterke stijging zichtbaar in Lochem. Deze stap wordt later in het jaar 2016 niet meer ingelopen. De sterkere stijging van het aantal bijstandsgerechtigden in de gemeente Lochem wordt vrijwel geheel veroorzaakt door de instroom van jongeren onder de 27 jaar. Het gaat hier grotendeels om jongere statushouders die in de gemeente Lochem gehuisvest werden. Daarnaast is een aantal jongeren zelfstandig gaan wonen, waardoor recht op een bijstandsuitkering is ontstaan.

Samenstelling van het bijstandsbestand

De samenstelling van het bijstandsbestand geeft inzicht in mogelijke prioritaire doelgroepen binnen het bijstandstand. Wanneer de samenstelling vergeleken wordt met het landelijke beeld dan blijkt dat met name de gemeente Lochem afwijkt van het gemiddelde, hier zijn relatief meer samenwonende en gehuwde bijstandsgerechtigden. Het uitkeringsbedrag voor deze groep ligt hoger, dit verklaart daarom mogelijk een deel van het tekort op het bijstandsbestand.

	Nederland	Lochem	Zutphen
Alleenstaande	65%	66%	67%
Alleenstaande ouders	21%	15%	20%
Samenwonend/gehuwd	14%	19%	13%
Jongeren tot 27 jaar	10%	11%	11%
Ouderen	19%	19%	18%

Tabel 8: Aandeel doelgroepen in bijstandsbestand, bron: Divosa en Het Plein

Hoewel eerder bleek dat een stijging van het aantal jongeren in Lochem de oorzaak was van de sterke stijging van het gehele bestand, is het aandeel jongeren in het bijstandsbestand in de gemeenten Lochem en Zutphen niet hoger dan het landelijke gemiddelde. Hetzelfde geldt voor het aantal ouderen in het bijstandsbestand.

Instroom in de bijstand 2016

Wanneer er wordt gekeken naar de instroom in de bijstand dan blijkt dat deze voor Het Plein als geheel onder het landelijk gemiddelde te liggen. De instroom van bijstandsgerechtigden in de gemeenten Zutphen ligt iets hoger ten opzichte van de instroom in Lochem.

Nederland Het Plein Lochem Zutphen

<u>Instroom</u>	<u>37%</u>	<u>34%</u>	<u>32%</u>	<u>35%</u>
-----------------	------------	------------	------------	------------

Tabel 9: Instroom in de bijstand, bron: Divosa benchmark en Het Plein

De belangrijkste oorzaak van instroom in de bijstand in 2016 is arbeidsgelateerd. Hierbij gaat het om het verliezen van een baan of het verlaten/beëindigen van een studie. Binnen het Plein is 35% van de instroom terug te leiden naar deze oorzaak. De arbeidsgelateerde instroom ligt in Zutphen (37%) hoger dan in Lochem (29%). Dit wordt veroorzaakt doordat in Lochem bijna een kwart van de instroom veroorzaakt wordt door statushouders, in Zutphen bedraagt dit slechts 8% van de instroom.

Uitstroom uit de bijstand 2016

Wanneer er wordt gekeken naar de uitstroom uit de bijstand dan blijkt dat deze voor Het Plein als geheel boven het landelijk gemiddelde te liggen. De uitstroom van bijstandsgerechtigden uit de gemeenten Lochem blijft iets achter ten opzichte van Zutphen.

	<u>Nederland</u>	<u>Het Plein</u>	<u>Lochem</u>	<u>Zutphen</u>
<u>Uitstroom</u>	<u>24%</u>	<u>28</u>	<u>23%</u>	<u>30%</u>

Tabel 10: Uitstroom uit de bijstand januari-augustus 2016, bron: Divosa benchmark en Het Plein

Hoewel de uitstroom in de gemeente Lochem iets achterblijft bij het landelijke beeld en bij de gemeenten Zutphen blijkt dat het gedeelte van de uitstroom dat uitstroomt naar werk of studie in de gemeente Lochem juist hoger ligt. Waar in Lochem ruim 27% van de uitstroom, uitstroom naar werk of studie betreft, ligt dit in Zutphen op 23%. Bij beide gemeenten is de belangrijkste reden voor uitstroom dat burgers verhuizen naar een andere gemeente (hierbij geldt dat er ook verhuisbewegingen tussen beide gemeenten zijn).

5. Maatregelen

Het Plein heeft in 2015 in het kader van de vangnetuitkering maatregelen ingezet om de uitgaven op het Pw-budget voor de gemeenten Lochem en Zutphen te verminderen. Daarbij werkt hij intensief samen met gemeenten, partners en werkgevers in de regio. In dit hoofdstuk wordt inzichtelijk gemaakt welke resultaten de maatregelen uit 2015 in 2016 hebben opgeleverd en wat de gemeente in 2016 heeft ondernomen of gaat ondernemen om het tekort verder te beperken. Hierbij geldt dat in het vangnetrapport van 2015⁴ al opgenomen was dat de effecten van de genomen maatregelen pas echt goed zichtbaar zijn in 2017.

1. Resultaat van de maatregelen uit 2015

In het rapport “Tekort op het Buigbudget” van oktober 2015 zijn doelstellingen opgenomen voor de maatregelen. Hoewel het jaar nog niet ten einde is, kan al wel in beeld gebracht worden hoe het doelbereik is

	Doel	Resultaat Het Plein	Resultaat Lochem	Resultaat Zutphen
Instroom (t/m november)	Maximaal 38%	34%	32%	35%
Uitstroom (t/m november)	Minimaal 24%	28%	23%	30%
Ontwikkeling (t/m augustus)	Maximaal 1%	4,1%	+6,5%	3,4%

Tabel 11. Doelbereik vangnetmaatregelen 2016 (tot en met augustus 2016)

In de bovenstaande tabel valt direct op dat de doelstellingen op het terrein van in- en uitstroom behaald zijn, maar dat de ontwikkeling van het bijstandsbestand ver boven de doelstelling ligt. Zoals eerder in dit rapport weergegeven, wordt deze sterkere ontwikkeling in zijn geheel veroorzaakt door de verhoogde instroom van statushouders. Het Plein heeft geen invloed op deze instroom omdat zij door het Rijk via een taakstelling over de gemeenten worden verdeeld. Daarnaast is het ook zeer moeilijk deze groep snel te laten uitstromen, omdat er vaak een taalprobleem bestaat en zij eerst dienen in te burgeren. Wanneer de instroom van statushouders buiten beschouwing wordt gelaten dan blijkt dat de doelstelling voor het Plein als geheel wel behaald wordt. Het resultaat van Lochem blijft dan nog achter. De reden hiervoor is een sterkere instroom van jongeren en personen met een maximale WW-duur.

Zonder statushouders	Resultaat Het Plein	Resultaat Lochem	Resultaat Zutphen
Ontwikkeling (t/m augustus)	0,0%	+1,3%	-0,4%

Tabel 12: Doelbereik vangnetmaatregelen 2016 zonder statushouders (tot en met augustus 2016)

⁴ Zie rapport “Tekort op het Buigbudget” van oktober 2015

De resultaten van de vangnetmaatregelen zijn vooral terug te leiden naar de nieuwe aanpak aan de Poort. Het blijkt dat ongeveer 40% van de kansrijke bijstandsgerechtigden die een uitkering aanvraagt via dit programma daar geen beroep op hoeft te doen omdat zij een baan vinden. De nieuwe aanpak van jongeren had tot doel dat in 2016 25 jongeren zouden uitstromen naar werk of school, dit doel is ruimschoots bereikt. Tot en met oktober 2016 zijn er ruim 30 jongeren uitgestroomd. Daarnaast hebben ongeveer 15 uitkeringsaanvragen van jongeren niet geleid tot een daadwerkelijke toekenning. De reden hiervoor is dat deze jongeren of weer naar school zijn gegaan of met hulp van het Plein een baan hebben gevonden.

Naast deze aansprekende resultaten zijn er uiteraard meer maatregelen ingevoerd. Deze worden hieronder kort beschreven.

Poortprogramma stroom 2 en 3

Het poortprogramma voor stroom 2 en 3 is er op gericht om klanten direct van het begin van de uitkeringsaanvraag actief te houden en aan zichzelf te laten werken. Het betreft een groepsprogramma waarin het in beeld brengen van kansen en mogelijkheden van de klant centraal staat. Hierbij werken we met name aan eigen initiatief. Er wordt onder meer gewerkt aan een goed CV, goede gespreksvoering maar ook om de eigen talenten te ontdekken.

In het programma wordt veel aandacht besteed aan werk: vacatures, werkervaringsplekken en de werkprojecten worden gepresenteerd. Alle klanten moeten zich aan het eind van het programma presenteren aan de matcher en aan de groep. Aan het eind van het traject zitten alle klanten of op een baan, of een werkervaringsplek of een werkproject. Ook in deze volgorde omdat het van belang is zo dicht mogelijk bij regulier werk te zitten. Van belang is te melden dat Het Plein klanten laat "solliciteren" op de gewenste plek. Dit is niet alleen een goede oefening, maar stimuleert ook het eigen initiatief. Een sollicitatie kan ook leiden tot plaatsing op een ander project wanneer uit het gesprek dat gevoerd wordt blijkt dat dit beter past bij de persoon. Dit gaat altijd in overleg.

CV-dokter

Het Plein heeft een CV-dokter ingezet. Deze persoon helpt klanten bij het opstellen van een goed CV. Het aanscherpen van het CV en de sollicitatiebrief bij een eventuele vacature. Dit is gedaan omdat een goed cv en een goede brief essentieel zijn om überhaupt op gesprek te mogen komen.

Max WW

Het Plein is gestart met een voorlichtingsbijeenkomst voor alle personen die binnen zes maanden de maximale WW-duur bereiken en daarna aangewezen zijn op een bijstandsuitkering. Tijdens deze bijeenkomsten krijgen de zogenaamde "max-WW-ers" uitleg over wat het betekent om een bijstandsuitkering te ontvangen. Aan hen wordt medegedeeld dat er van hen wordt verwacht dat zij op het moment van aanvraag reeds kunnen laten zien dat zij zich maximaal hebben ingespannen om zelfstandig in het bestaan te kunnen voorzien. Daarnaast wordt men gewezen op de plichten die bij het ontvangen van een bijstandsuitkering horen en dat de uitkering over het algemeen lager ligt dan een WW-uitkering.

Daarnaast worden de vacatures en baanopeningen die Het Plein binnenhaalt via de werkgeversdienstverlening ook opengesteld voor de max-WW-ers om op deze wijze instroom te voorkomen. In het kader van maatwerk wordt onderzocht of het in samenwerking met UWV mogelijk is om, met een beperkte investering op het vlak van re-integratie, instroom in de bijstand van deze doelgroep te voorkomen.

Marginaal ondernemerschap en uitstroompremie

Het Plein stimuleert zelfstandig ondernemerschap omdat dit (op termijn) tot inkomensonafhankelijkheid kan leiden. Dit is ingevoerd onder de term parttime zelfstandigheid, waarbij **een uitstroompremie van € 600,00 wordt toegekend. Voorheen was dit alleen voorbehouden aan personen die uitstroonden naar werk als gevolg van een traject, daarbij bedroeg de uitstroompremie € 500,00**

Samenwerking werkgevers en imago

In samenwerking met Delta, UWV en Factor werk(t) is het afgelopen jaar fors geïnvesteerd in het aanhalen en versterken van de banden met werkgevers en overige gemeenten om gezamenlijk de beste resultaten te kunnen bereiken. Hiervoor is ook gestart met de implementatie van Sonar/WBS bij het Plein om op deze wijze de dienstverlening richting werkgevers integraal te kunnen oppakken.

Handhavingsplan

In 2016 is het nieuwe handhavingsplan ingevoerd. Dit plan heeft als gevolg dat alle klanten elk jaar in beeld worden gebracht qua ontwikkeling en mogelijkheden en kenmerken voor matching naar werk, dat zij gecontroleerd worden op rechtmatigheid van hun uitkering en dat zij allemaal beschikken over een actueel plan van aanpak.

Niet alle voorgestelde maatregelen zijn ingevoerd. Er is afgezien van het oprichten van een flexpool en ook is er niet vraaggericht opgeleid. De kosten (en risico's) van deze instrumenten wegen vooralsnog niet op tegen de verwachte opbrengsten. Ook is de voorgestelde SROI-aanpak nog niet van kracht, deze aanpak vergt meer samenwerking in de regio. In 2017 gaan we ervan uit op dit vlak nieuwe stappen te kunnen nemen.

2. Doelstelling 2017

De doelstelling die is opgesteld in het kader van de vangnetregeling 2015, is nog steeds onverlet van kracht. Dit houdt in dat het bijstandsbestand in de gemeenten Lochem en Zutphen in 2017 dient te dalen.

Gemeente	Lochem	Zutphen	totaal
Extra instroombeperking	28	34	62
Extra uitstroombetvoering	9	102	111
Bestandsontwikkeling	-2%	-2%	-2%

Tabel 13: Doelstellingen vangnetregeling 2017

De doelstelling voor 2017 dient behaald te worden door het verder doorvoeren van de maatregelen zoals vorig jaar beschreven. Daarnaast zullen de maatregelen die zijn opgenomen in 'Het Plein op Orde' bijdragen aan het bereiken van het doel. Dit onder meer door de investering in de kennis en deskundigheid van de medewerkers van Het Plein. Tot slot wil Het Plein een aantal van de genomen maatregelen uitbreiden en een aantal nieuwe maatregelen treffen, deze worden hieronder beschreven. Bij de beschreven maatregelen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de eerder benoemde mogelijke oorzaken voor het ontstane tekort op het Pw-budget.

5.2.1 Aanvullende maatregelen

ESF voor statushouders

Een groot deel van de toegenomen lasten op het Pw-budget wordt veroorzaakt door een sterke stijging van het aantal statushouders met een bijstandsuitkering. Om deze lasten te beperken wordt voorgesteld om via een ESF-subsidie voor statushouders specifieke maatregelen te nemen om statushouders zo snel mogelijk naar werk te begeleiden. Maatregelen die Het Plein gaat nemen zijn:

- Een snelle intake door een verbetering in het werkproces tussen backoffice en het COA, het vervroegen van het meldingsmoment en snellere beschikbaarheid van de tolkentelefoon;
- Een uitbreiding van de capaciteit voor inburgeringscursussen zodat de inburgering start binnen één maand na melding, ondanks de verhoogde toeloop;
- Tegelijkertijd inzetten van het activerings-/re-integratietraject en het inburgeringstraject. Daarnaast worden deze parallelle trajecten zodanig geïntegreerd dat ze elkaar versterken en de kandidaten hun doelen sneller bereiken.

Doorontwikkeling jongerenaanpak

De maatregel in het kader van de jongerenaanpak blijkt succesvol geweest te zijn. Toch is een belangrijke oorzaak voor de stijging van het bestand in de gemeente Lochem, de instroom van jongeren. Het Plein stelt daarom voor de jongerenaanpak verder door te ontwikkelen, hierbij gaat het om de verbreding van een jongerenteam binnen de gehele organisatie. Daarnaast zou Het Plein graag samen met de gemeenten en de onderwijsinstellingen een pilot opstarten waarin gepoogd wordt om juist jongeren, die bij voorbaat niet als kansrijk gezien worden voor scholing, toch op school te krijgen. Hierbij is de gedachte dat Het Plein en de gemeenten de belemmeringen

die de scholen zien voor een schoolcarrière zoveel mogelijk proberen weg te nemen. Dit kan bijvoorbeeld door:

- Bij spijbelgedrag, de jongere elke ochtend naar school te krijgen,
- Noodzakelijke zorg te bieden als er sprake is van verslavingsproblematiek,
- Leerondersteuning te bieden als er achterstanden zijn of leerproblemen.

Wanneer scholing echt geen optie is, zou dan maatwerk voor elke jongere geleverd moeten worden zodat alle jongeren actief zijn. Mogelijk kan deze Pilot ingevuld worden via het project Intake Sluitende Aanpak (ISA) dat Apeldoorn al met het ROC is gestart.

Inzet poortprogramma voor zittende bestand

Het poortprogramma voor stroom 2 en 3 heeft als gevolg dat alle klanten actief zijn en dat er gezamenlijk gekeken wordt naar de mogelijkheden van de klant, er een actueel CV is en dat klanten zelf actief nadenken over welke talenten zij hebben en hoe deze benut kunnen worden op de arbeidsmarkt. Het Plein stelt voor om dit programma ook in te gaan zetten voor het zittende bestand dat momenteel niet actief deelneemt aan een traject of project. Op deze wijze worden ook zij weer actief betrokken bij hun eigen re-integratie en activering. Doel is om op deze wijze klanten dichterbij werk te krijgen en mogelijk zelf aan het werk.

'Scherp aan de poort'

Het Plein is voornemens een plan van aanpak 'scherp aan de poort' op te stellen teneinde de instroom in het bijstandsbestand sterk te verminderen. In dit plan worden maatregelen voorgesteld om het proces van intake en handhaving te verbeteren. Voorgenomen maatregelen in dit kader zijn:

- **Afspraak voor intake**
Voorgesteld wordt om voor de bijstandsintake te gaan werken op afspraak. Op deze wijze kan, voordat de eerste intake plaats vindt, al een scan plaatsvinden door handhaving of via Suwinet of het inlichtingenbureau. Deze aanpak vermindert de kans dat er onterechte aanvragen worden ingediend, dan wel toegekend.
- **Doorvragen bij de intake**
Op basis van risicoprofielen wordt bij bepaalde doelgroepen meer doorgevraagd bij de intake. Hierbij kan gedacht worden aan het doorvragen bij zelfstandigen of personen met parttime inkomsten, maar ook aan doorvragen bij arbeidsmigranten. Bij deze laatste groep geldt dat in veel gevallen arbeidsmigranten, uit landen die deel uitmaken van de Europese Unie, gedetacheerd worden vanuit het land van herkomst om in de land- en tuinbouw te werken. In deze gevallen blijven de arbeidsmigranten sociaal verzekerd in het land van herkomst. Via de Sociale Verzekeringsbank kan worden nagegaan of de betreffende persoon in Nederland of in een andere EU lidstaat verzekerd is. Indien de arbeidsmigrant niet verzekerd is in het land van herkomst maar in Nederland dan dient er eerst te

worden vastgesteld of de werkgever wel alle premies heeft betaald en of de betrokken werknemer niet eerst recht heeft op WW.

- **Betere handhaving aan de poort**

Door een striktere maar rechtvaardige handhaving aan de poort wordt gestimuleerd dat klanten naast het ontvangen van de rechten die samenhangen met een bijstandsuitkering ook direct geconfronteerd worden met de plichten. Hierbij kan gedacht worden aan de inlichtingenplicht, de medewerkingsplicht en de re-integratieplicht. Dit sluit aan bij de poortprogramma's zoals deze momenteel in werking zijn.

Project minder regels

In een projectopzet is binnen Het Plein onderzocht hoe de uitvoeringsorganisatie omgaat met bestaande (lokale) wetgeving. Uit dit onderzoek komen een vijftal verbeterpunten naar voren die de efficiëntie en effectiviteit van het Plein kunnen verhogen. In 2017 worden deze aanbevelingen uitgewerkt.

Dagelijks Bestuur Het Plein
T.a.v. mevr. A. de Jonge
Postbus 9010
7200 GL ZUTPHEN

<i>Inlichtingen bij:</i>	Raymond Schuurman	<i>Telefoon:</i>	14 0575	<i>Bijlage(n):</i>	-
<i>Team:</i>		<i>Zaaknummer:</i>	92931	<i>Uw bericht van:</i>	<datum>
<i>Onderwerp:</i>	Zienswijze Raad Vangnetregeling	<i>Datum:</i>	2017	<i>Uw nummer:</i>	-

Geachte mevrouw De Jonge,

Op <datum> en op <datum> heeft de gemeenteraad van Zutphen gesproken over de Vangnetregeling 2016 voor Zutphen en het rapport 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing'.

Context Vangnetregeling

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet en het verstrekken van een bijstandsuitkering wanneer dit noodzakelijk is. Hoewel het Rijk ervan uitgaat dat de toegekende budgetten voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen (Participatiebudget; hierna Pw-budget) voor gemeenten toereikend zijn, wordt er wel een vangnet ingericht. Dit houdt in dat gemeenten die niet uitkomen met het aan hen toegekende Pw-budget, onder voorwaarden aanspraak kunnen maken op een compensatie van een deel van het tekort.

Om in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering in het kader van de vangnetregeling 2016 gelden een aantal voorwaarden, waaronder een rapport waaruit de opvattingen van de gemeenteraad over de analyse en de voorstellen van het college blijken.

De vangnetregeling moet uiterlijk 15 augustus 2017 worden ingediend, maar de analyse en de maatregelen dienden al in 2016 opgesteld te worden en toegezonden te worden aan de gemeenteraad. Het Rijk beoordeelt in 2017 of de gemeente in aanmerking komt voor de aanvulling op de tekorten die er in 2016 zijn. Tegelijk levert de vangnetregeling een pakket maatregelen op die in 2017 en verder de tekorten moeten terugdringen.

Op <datum> heeft de gemeenteraad deze zienswijze vastgesteld.

Zienswijze

Allereerst spreekt de raad zijn waardering uit voor de analyse en de maatregelen in het rapport. De raad hoopt en verwacht dat het rapport voor het Rijk aanleiding zal zijn te besluiten een financiële uitkering toe te kennen, waarmee we onze tekorten op het beschikbaar gestelde Pw-budget terug kunnen dringen. De raad onderschrijft het belang van de in het rapport beschreven maatregelen om de uitgaven te laten dalen en toe te groeien naar het landelijke gemiddelde.

Inhoudelijke reactie

De raad ziet de positieve effecten op de in- en uitstroom van de maatregelen die zijn ingezet. De ontwikkeling van het bijstandsbestand blijft daar flink bij achter. Dat die groei van het bestand in zijn geheel kan worden verklaard door de instroom van statushouders betekent twee dingen. Als eerste de conclusie dat die groep extra aandacht behoeft (hetgeen ook terugkomt in de maatregel ESF-subsidie) en als tweede de constatering dat het tekort (in ieder geval op de korte termijn) per saldo wel groeit.

Uitstroom specifiek naar werk (naast andere redenen zoals verhuizen of opleiding) behoeft nog meer aandacht. De raad realiseert zich dat Het Plein daarin samenwerkt en dat niet alleen kan, maar ziet wel de noodzaak van een goede Werkgeversdienstverlening, passende werkprojecten en de ontwikkeling van een leer/werk infrastructuur (vooral voor stroom 2 en 3). Dat sluit ook aan bij de doelstellingen en speerpunten van het Focustraject.

De raad ziet veel aandacht voor wat het rapport handhaving en intake noemt en vraagt daarbij flankerende aandacht voor de bejegening van cliënten. Die bejegening en de gewenste houding staan ook centraal in het rapport 'Verminderde regelgeving Participatiewet'. Vertrouwen en de juiste ondersteuning van mensen moet voorop staan. De raad vraagt aandacht voor het gebruik van jargon: de term 'handhaving' bijvoorbeeld dekt onvoldoende de lading dat het gaat over de toepassing van wet- en regelgeving en het hebben van rechten en plichten.

De raad constateert ook dat er veel wordt vernieuwd en veel maatregelen worden ingezet. De raad hecht waarde aan een goede monitoring van de effecten van de maatregelen. Daar hoort ook de benchmarking bij van de effectiviteit ten opzichte van andere gemeenten.

Vragen

Als u nog vragen heeft over deze brief, neemt u dan contact op met Raymond Schuurman, team . Dit kan via telefoonnummer 14 0575 (zonder kengetal) of info@Zutphen.nl. Wilt u als u een brief schrijft ons zaaknummer vermelden?

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Zutphen,
de burgemeester, de secretaris,

**ONTWERP
RAADSVOORSTEL**

Griffienummer:

Onderwerp	Aanvraag aanvullende uitkering vangnetregeling 2016
Programma	4. Een vitale samenleving, iedereen d --

Forum	oordeelsvormend
Portefeuillehouder	Annelies de Jonge
Inlichtingen bij	Raymond Schuurman
	0620032974 r.schuurman@zutphen.nl

Soort bevoegdheid	☒ kaderstellend	☐ controlerend	☐ budgetrecht	☐ overig
Beleidsvrijheid	☐ geen	☐ beperkt	☒ ruim	
Programmabegrotingswijziging	☐ ja		☒ nee	

Het college van burgemeester en wethouders stelt voor:

1. Kennis te nemen van het 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing' en de bijbehorende prognose, analyse en maatregelen.
2. De zienswijzebrief Zienswijze Raad Vangnetregeling 2016 vast te stellen.

Inleiding/aanleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Participatiewet. De uitvoering van het gedeelte voor bijstandsgerechtigden is ondergebracht bij de GR Het Plein. Ten behoeve van het verstrekken van de bijstandsuitkeringen ontvangen gemeenten van het Rijk een budget op grond van de Participatiewet (Pw-budget).

Ook in 2016 is de verwachting dat er een tekort zal zijn op het Pw-budget (voor 2015 is er door het Rijk recentelijk een aanvullende uitkering van bijna € 3 miljoen toegekend). Om in aanmerking te komen voor aan aanvullende uitkering moeten aan een aantal voorwaarden worden voldaan, waarvan aan een aantal al in 2016. De aanvraag van het college dient uiterlijk 15 augustus 2017 ingediend te zijn bij de Toetsingscommissie.

Bij het verzoek dienen de volgende documenten toegevoegd te zijn:

- een globale analyse van de (mogelijke) oorzaken en de omvang van het tekort, aangevuld met een prognose voor de komende jaren (zie Rapport Maatregelen Pw-budget 2016);
- een document waarmee het college de raad heeft geïnformeerd over de analyse en maatregelen die worden genomen en/of overwogen om tot een reductie van het tekort te komen (zie Rapport Maatregelen Pw-budget 2016);
- een document waaruit de opvattingen van de gemeenteraad over de analyse en de voorstellen van het college blijken (zie de bijlage met de zienswijzebrief); en
- een overzicht van wat de gemeente feitelijk heeft gedaan om het tekort het hoofd te bieden en de effecten van de genomen maatregelen (zie Rapport Maatregelen Pw-budget 2016).

Hoewel de gemeente dus pas in augustus 2017 een aanvraag hoeft in te dienen, dient deze al in 2016 voorbereid te worden. Het is vereist dat in 2016 de analyse en het plan met maatregelen zijn opgesteld en aangeboden zijn aan de raad. Er moet een document zijn, waarin de gemeenteraad de opvattingen deelt over de analyse en de maatregelen. Daarvoor is de procedure van een zienswijze gekozen (en door deskundigen geadviseerd).

Daarvoor heeft Het Plein het document 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing' opgesteld, dat als bijlage is opgenomen (ook aangehaald als 'Rapport' of 'Rapport Maatregelen PW-budget 2016').

In Zutphen verwachten we in 2016 een tekort op het Pw-budget van ongeveer € 2,6 miljoen en een compensatie van bijna € 1,2 miljoen.

Beoogd effect

Het bijgevoegde rapport 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing' dient de twee bovenstaande doelen: aanvraag van de vangnetuitkering en opstellen van een pakket maatregelen gericht op terugdringing en dus structureel verkleinen van het tekort op het Pw-budget.

Argumenten

1.1 Met het bijgevoegde rapport wordt voldaan aan de voorwaarden die gesteld worden aan de aanvraag voor de vangnetregeling voor de uitkering van een bedrag van bijna € 1,2 miljoen.

Het rapport bevat een prognose van het tekort over de komende jaren, een analyse van (mogelijke) oorzaken voor het tekort en maatregelen die Het Plein wil nemen om het tekort te reduceren. Het is vereist dat in 2016

de analyse en de maatregelen gericht op terugdringing van het tekort zijn opgesteld en zijn aangeboden aan de gemeenteraad. We verwachten in 2016 een tekort op het Pw-budget van ongeveer € 2,6 miljoen en een compensatie van bijna € 1,2 miljoen.

1.2 In het rapport wordt een goede analyse gegeven van de werking van het Pw-budget, het verdeelmodel, prognoses van inkomsten en uitgaven Pw-budget, analyse van mogelijke oorzaken voor het tekort.

De totstandkoming van de budgetten en de verdeling daarvan zijn ingewikkelde processen en worden beïnvloed door vele factoren. De analyse helpt om de materie goed inzichtelijk te krijgen en te begrijpen waarom er in Zutphen een tekort is.

1.3 In het document worden de maatregelen beschreven die dienen ter onderbouwing van de aanvraag en die moeten leiden tot terugdringing van de tekorten.

Het document gaat uit van groeien naar het landelijk gemiddelde van resultaten. Het pakket aan maatregelen moet instroom beperken, uitstroom bevorderen, terugvordering verbeteren en handhaving effectiever maken. Daarnaast blijven de maatregelen en doelstellingen in het kader van de vangnetaanvraag over 2015 onverlet van kracht.

Tabel 1: Resultaat van de maatregelen uit 2015 in de periode tot en met augustus/november 2016:

	Doel	Resultaat Het Plein	Resultaat Lochem	Resultaat Zutphen
Instroom (t/m november)	Maximaal 38%	34%	32%	35%
Uitstroom (t/m november)	Minimaal 24%	28%	23%	30%
Ontwikkeling (t/m augustus)	Maximaal 1%	4,1%	+6,5%	3,4%

In de bovenstaande tabel valt op dat de doelstellingen op het terrein van in- en uitstroom behaald zijn, maar dat de ontwikkeling van het bijstandsbestand ver boven de doelstelling ligt. Deze sterkere ontwikkeling wordt in zijn geheel veroorzaakt door de verhoogde instroom van statushouders; zonder deze ontwikkeling is er sprake van een lichte daling (- 0,4%).

Tabel 2: Maatregelen:

Uit 2015 met effect op 2016/ 2017	Toelichting
Nieuwe aanpak aan de Poort voor kansrijke bijstandsgerechtigden	Directe begeleiding van deze kansrijke groep naar een baan
Nieuwe aanpak jongeren	Grotere uitstroom naar werk, direct een baan of naar school
Poortprogramma stroom 2 en 3	Begeleiding naar werk, werkervaringsplekken of werkprojecten.
CV-dokter	Ondersteuning cv opstellen en sollicitatiebrief schrijven
Max-WW-ers uitleg	Personen die aan einde van WW zitten, krijgen uitleg over gevolgen bijstand. Die zijn vaak negatief voor deze groep.
Marginaal ondernemerschap en uitstroompremie	Bevorderen en ontwikkelen tot zelfstandig ondernemerschap
Samenwerking werkgevers en imago	Samenwerking Delta, UWV en Het Plein in Werkgeversdienstverlening
Handhavingsplan	Actueel plan van aanpak, betere matching en rechtmatigheidscontrole
2016 en verder	

Investeren in kennis en deskundigheid medewerker	Plein op Orde
ESF voor statushouders	Subsidie voor effectievere aanpak begeleiding naar werk voor statushouders
Doorontwikkelen jongerenaanpak	Pilot om jongeren, die bij voorbaat niet als kansrijk gezien worden voor scholing, toch op school te krijgen
Inzet poortprogramma voor zittende bestand	Zie boven , maar dan voor klanten die niet deelnemen aan traject of project
Scherp aan de poort	Beperken instroom via proces van intake en handhaving
Project minder regels	Wetgeving efficiënter en effectiever inzetten

1.4 De aanvraag kan het tekort op het Pw-budget voor 2016 verkleinen en het pakket maatregelen moet het structurele tekort verder terugbrengen.

De tekorten op het Pw-budget lopen steeds verder op en zijn een aanslag op de totale begroting. De vangnetuitkering en de maatregelen moeten helpen om de tekorten terug te dringen, ook structureel. In de tabellen hieronder worden de ontwikkeling van het Pw-budget en de lasten in kaart gebracht voor de komende jaren.

Ontwikkeling Pw-budget 2016-2019	2016	2017	2018	2019
Zutphen	€ 19.165.612	€ 19.112.920	€ 20.756.631	€ 21.171.764

Ontwikkeling lasten Pw-budget 2016-2019	2016	2017	2018	2019
Zutphen	€ 21.797.930	€ 22.535.485	€ 23.115.909	€ 23.993.782

Bronnen: Ministerie SZW en Het Plein

1.5 Er zijn geen extra middelen nodig of investeringen om de maatregelen uit te voeren.

De kosten van de maatregelen worden gedekt uit de bestaande begroting en reeds toegekende en bestaande middelen.

2.1 De zienswijze moet de opvattingen weergeven van de gemeenteraad, waarmee tegelijk wordt voldaan aan één van de voorwaarden.

Ten behoeve van bespreking in forum en raad is een conceptbrief opgesteld die kan dienen als besprekingsstuk. De zienswijze heeft als doel om te voldoen aan de voorwaarden voor de aanvraag van een uitkering, maar tegelijk biedt de brief/procedure het college en de raad de mogelijkheid in gesprek te gaan over feiten, prognoses, beleid en uitvoering rondom het Pw-budget.

Wat in ieder geval opvalt is dat er sinds een aantal maanden sprake is van een daling van bijstandsgerechtigden, als je de statushouders niet meetelt. Dat vraagt om extra inzet op de groep statushouders. Verder valt op dat de instroom en uitstroom positiever uitvallen dan de doelstellingen, maar dat de uitstroom naar werk achterblijft. Het Plein zal daar, samen met andere organisaties zoals Delta en UWV, maar vooral ook werkgevers, nog meer op moeten richten. Meer aandacht voor handhaving en intake vraagt

tegelijk aandacht voor de bejegening van cliënten, waarbij vertrouwen en de juiste ondersteuning voorop moeten staan.

Kanttekeningen

1. Het rapport bevat nieuwe maatregelen, maar steunt vooral op eerder in gang gezette maatregelen.

Het Plein heeft eind 2015 en in 2016 in het kader van de vangnetuitkering voor 2015 maatregelen ingezet om de uitgaven op het Pw-budget voor de gemeenten Lochem en Zutphen te verminderen. Daarbij is intensief samengewerkt met gemeenten, partners en werkgevers in de regio. In het huidige rapport wordt inzichtelijk gemaakt welke resultaten de maatregelen uit 2015 in 2016 hebben opgeleverd en wat in 2016 is ondernomen of wordt ondernomen om het tekort verder te beperken. Hierbij geldt dat in het vangnetrapport van 2015 al opgenomen was dat de effecten van de genomen maatregelen pas echt goed zichtbaar zijn in 2017.

Aan het totale pakket worden een aantal nieuwe maatregelen toegevoegd (ESF voor statushouders, doorontwikkeling jongerenaanpak, verbreding poortprogramma naar zittende bestand en verdere instroombeperking).

Voor deze maatregelen zijn al eerder budgetten vrijgemaakt, en deze zijn deels ook opgenomen in de besluitvorming en budgetten in het kader van Plein op Orde.

2. De aanvullende uitkering zal niet het gehele tekort dekken.

Gemeenten die geconfronteerd worden met een tekort moeten hiervoor in principe eigen middelen aanspreken. De gedachte hierachter is dat gemeenten hierdoor geprikkeld worden om zo min mogelijk uitkeringen en zo laag mogelijke uitkeringskosten te realiseren. Daarom komt ook na de aanvullende uitkering nog een deel van het tekort voor rekening van de gemeente.

Risico's

1. De kans bestaat dat het Rijk de aanvraag niet zal honoreren en geen compensatie zal geven voor de tekorten op het Pw-budget.

Gezien de inspanningen die verricht zijn voor het opstellen van het document en de maatregelen wordt die kans klein geacht.

2. Gezien de ontwikkelingen, de afhankelijkheid van externe ontwikkelingen en de Zutphense cijfers is de ambitie hoog.

De doelstellingen die zijn opgesteld in het kader van de vangnetregeling 2015 zijn nog steeds onverlet van kracht. Dit houdt in dat het bijstandsbestand in Zutphen in 2017 dient te dalen en er wordt toegewerkt naar het landelijk gemiddelde. De doelstelling voor 2017 dient behaald te worden door het verder doorvoeren van de maatregelen zoals vorig jaar beschreven. Daarnaast zullen de maatregelen die zijn opgenomen in Het Plein op Orde bijdragen aan het bereiken van het doel. De ambitie past bij de opgave die er is voor Zutphen, en die verwoord is in het focustraject, de doelstellingen en de speerpunten (in het bijzonder Samen werk bereikbaar maken).

Communicatie/Vervoltraject/Uitvoering

Het is vereist dat in 2016 de analyse en de maatregelen gericht op terugdringing van het tekort zijn opgesteld en zijn aangeboden aan de gemeenteraad.

Vervolgens moeten de analyse en de maatregelen met de raad worden afgestemd. Daarvoor is de procedure van een zienswijze gekozen (en door deskundigen geadviseerd). De bespreking van de zienswijze met het forum en de raad en de vaststelling ervan in de raad kan in de eerste helft van 2017 plaatsvinden.

De aanvraag moet uiterlijk 15 augustus 2017 worden ingediend bij de Toetsingscommissie van het Ministerie van SZW.

Rapportage/evaluatie

De maatregelen zullen een plek krijgen in het jaarplan van Het Plein. De resultaten van de maatregelen zullen via de bestuursrapportages en het jaarverslag verantwoord worden.

Financiën

Wanneer de vangnetuitkering eind 2017 wordt toegekend, betekent dit dat het eigen risico op het Pw-budget over 2016 wordt teruggebracht tot 7,5%. De uitgaven op het Pw-budget boven deze drempel worden dan door het Rijk gecompenseerd. Uitgaande van de prognoses het tekort op het Pw-budget in 2016 ontvangt de gemeente bij toekenning een aanvullende uitkering op basis van wet- en regelgeving compensatie ter omvang van € 1.194.897. Het tekort voor 2016 bedraagt € 2.632.318 (tekort van 14%).

De uitkering zal ter zijner tijd (eind 2017) naar verwachting worden toegevoegd aan de reserves.

De maatregelen vragen, in tegenstelling tot de aanvraag van 2015, geen extra investering. De maatregelen kunnen binnen de bestaande begroting en op basis van de reeds gedane investeringen worden uitgevoerd.

Bijlagen

- De zienswijzebrief Zienswijze Raad Vangnetregeling 2016.
- Rapport 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing'.

Stukken die ter inzage liggen

ONTWERP

BESLUIT

Griffienummer:

De raad van de gemeente Zutphen,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van met nummer ;
gelet op

b e s l u i t :

1. Kennis te nemen van het 'Tekort op het Participatiebudget 2016, Analyse van mogelijke oorzaken en maatregelen gericht op terugdringing' en de bijbehorende prognose, analyse en maatregelen.
2. De zienswijzebrief Zienswijze Raad Vangnetregeling 2016 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van
de raad van de gemeente Zutphen,
gehouden op:

De voorzitter,

de griffier,

Goedgekeurd door het college van burgemeester en wethouders in vergadering van 20 december 2016
